

- 4 **bydlet** stč., Jg a SSJČ, u všech též *bydliti*, hluž. *bydlić*, *bydleć* i *bydlować* — Od *býti* bylo utvořeno subst. *bydlo*, stč. ‚bydlení, příbytek, život‘, k němu pak odvozením *bydliti*, *bydleti*.
- bývat** v sled. významu jen nář.; Jg ‚obývat, zůstávat‘, SSJČ nář., SSJ *bývat* — Specifikací pův. iterativa k *býti*.
- meškat** v sled. významu jen nář.; Jg slez. a slc., SSJČ nář., kniž. ‚pobývat‘, pol. *mieszkać* — Specifikací významu *meškat* ‚zdržovat se, pobývat‘.
- 5 bidlet Ju 6, Ru 3, 4 — bydliť Ru 1, 2 — bývat Ru 5 — bévat Ju 6 — bývat Ju 7 — wostávat Po 1, Ju 2 — wostávat Ju 1–5, Ru 1, 2, 4 — zůstávat Ju 3, Ru 3, 4 — zwošťávat Ru 2 — meškat Po 1
- 6 AJŠ 338, OLA 953, ALE 398

Bh

186 světnice (151) — mapa s. 353

- 1 M **svjetnice** (sjetnice 101, 116, 648, svjetnic 640, sjetnic 116, svjedňica 709)
sedňice (setnice 134, 137, 245, 246, 257) — sedňice — sence
 sedňic f. (sedňic f.)
 sekňice (segňica 660, sechnice 107, 109) — sekňice
 sekňic f. (též 115, 148, 157)
 (j)izba (též 718, hizba 737)
- N cimra, pokoj
- 2 Mapa ukazuje diferenciaci nář. pojmenování pro větší obytnou místnost, zejména ve venkovském stavení, pro niž má spis. jazyk označení *světnice*. Tato podoba se vyskytuje v nářečích jen zřídka. Stč. *svět(l)nice* (proti „černé“ kuchyni to byla místnost „světlá“) přecházela do nářečního úzu v různých krajových obměnách (*sednice* × *sence* × *seknice* × *seknic*).
- Šlo o místnost sváteční v protikladu k všední kuchyni. V bytech městského rázu se v obdobném významu mluví obvykle o pokojích (tento výlučně městský výraz nebyl do konečné verze mapy pojat). Mezi regionálními názvy světnice se v Čechách objevuje též přejaté slovo *cimra*, jež se dřív běžně vztahovalo k místnostem veřejných institucí (kasárny, ubytovny, nemocnice). Protože z našeho materiálu nelze vždy spolehlivě stanovit, zda jde o pojmenování ve sledovaném významu, nebyl uveden výraz mapován.
- 3 Výrazná je dichotomie slov odvozených od základu *svět(l)-* a slova *jizba*. Poslední výraz se vyskytuje ve vých. pol. Moravy a ve Slezsku.
- Ostře jsou vymezeny obměny výchozího stč. výrazu *světlnice*. Podoba *sednice* zabírá jzč. oblast se záp. úsekem stč. nářečí a s částí jz. Moravy. Vyskytuje se také na svč. okraji (zde často v podobě *seňnice*). Forma *seknice* je typická pro stč. a vč. oblast a pro záp. polovinu Moravy. Kompaktní je zč. areál s podobou *sence* a dále malé areály s podobou *sednic* (Náchodsko) a *seknic* (záp. Kyjovsko). Spis. výraz *světnice* se uplatňuje zvláště v poli ústupu tradičního výrazu *jizba*, na česko-moravském pomezí a na sev. okraji Čech. Zejména ze svč. areálu (s výjimkou sev. okraje) se hojně dokládá v podobě se zdloženým *i*-ovým vokálem (většinou vedle forem krátkých).
- 4 **jizba** stč. *jistba*, Jg též *jistba*, *jizdba*, SSJČ, SSJ *izba*, pol. *izba*, hluž. *stwa*, dluž. *śpa* — Psl. přejetí z román., odtud přejato i do germ. (něm. *Stube*); asi označovalo pův. dokonalejší, vytápěný druh obydlí.
- sednic(e)**, **sednic(e)**, **seknic(e)**, **sence**, **světnice** stč. *světlice*, *světlnice* také ‚světlna‘, Jg *světlnice*, *sednice*, *světnice*, SSJČ *světnice*, *sednice* zast. ob., *seknice* nář., SSJ *světnice* kniž. čes. — *Světnice* pův. ‚světlá místnost‘, *sednice* příklonem k *seděti*, *seknice* po změně *tn* v *kn*, *sence* zjednodušením ze *sednice*. Též další formy vznikly jako důsledek různých hláskových zjednodušení. Forma *sednic*, *seknic* přechodem k typu *píseň*.
- 5 sednice Ju 5, Ru 1–3 — sekňice Ju 1–3, Ru 1, 4 — sekňice Ju 4 — sekňic Po 1, Ru 5 — sekňic Po 1 — izba Ju 7, Ru 5
- 6 ASJ IV 183:9b, OLA 3292

Bh